

SINIF İÇİNDE UYGULANAN İNFORMAL CEZALARIN ANALİTİK HİYERARŞİ YÖNTEMİ İLE BELİRLENMESİ

Çiğdem APAYDIN

Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, EYTEP ABD, Antalya, Türkiye

Oxana MANOLOVA

Girne Amerikan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği, Girne, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

İlk Kayıt Tarihi: 19.11.2013

Yayına Kabul Tarihi:02.07.2014

Özet

Bu araştırmanın temel amacı öğretmenlerin informal cezalar hakkında görüşlerini analitik hiyerarşi yöntemi kullanarak incelemektir. Araştırmanın birinci aşamasında nitel bir araştırma yöntemi olan “betimsel analiz” yöntemi, ikinci aşamasında ise nitel araştırma yönteminden elde edilen sonuçlar kullanılarak analitik bir yöntem olan analitik hiyerarşi yöntemi (AHY) kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre; öğrencinin olumsuz davranışları sırasıyla arkadaşlarına, dersin akışına ve öğretmene yönelik olmaktadır. Öğrencilere çoğunlukla psikolojik ceza uygulanmaktadır. Informal cezaya daha çok kurallara uymamayı üstünlük olarak gören öğrenciler maruz kalmaktadır. Öğretmenler; öğrencilerin olumsuz davranışlarını önlemek için aktif yöntemi tercih ederek konuşmaktadır. Öğretmenler öğrencilerin sorumsuz ve sorunlu olmasından dolayı informal ceza uygulamaktadır.

Anahtar sözcükler: *informal cezalar; öğretmen, sınıf yönetimi, analitik hiyerarşi yöntemi, çoklu karşılaştırma*

THE INFORMAL PUNISHMENT IN THE CLASSROOM WITH ANALYTIC HIERARCHY PROCESS

Abstract

The main purpose of this study is to examine teachers' opinions about informal punishments using analytic hierarchy process. The methodology of this study consists of two stages. Phenomenology approach, which is one of the qualitative research methods, was used at the first stage, whereas analytic hierarchy process (AHP) which is an analytic method that used the outcomes of the previous qualitative stage, was used at the second stage. According to the findings, negative behaviors of the students were towards their friends, to disrupt the flow of the course and towards their teacher. Psychological punishment was applied to students. According to teachers, students suffering from informal punishments are the ones “who consider the

failure to comply with the rules as superiority". In order to prevent negative behaviors of the students, teachers prefer an active method and talk with the pupils. Teachers relate the usage of informal punishment to "students being irresponsible and problematic".

Keywords: *informal punishment, teachers, classroom management, analytic hierarchy process, multiple comparison*

1. Giriş

Sınıf yönetimi hakkında çeşitli yöntemlerin ve programların artmasına rağmen informal cezanın öğrencilerin olumsuz davranışlarının azaltılmasında etkili bir araç olduğu görüşü alanyazında tartışılmaktadır (Griffin, Robinson ve Carpenter, 2000). Araştırmaların öğretmenlerin sınıf yönetimi konusunda kararlarının ve uygulamalarının öğrencilerin sosyal ve ahlaki gelişimlerine etkisi, ödül ve cezaya dayalı sınıf yönetiminin sınıf iklimi açısından olumsuz yönleri ve öğrenci özelliklerinin sınıf yönetiminde yeri ve önemi gibi başlıklar altında toplandığı gözlenmiştir (Evertson ve Weinstein, 2006). Greydanus ve diğerleri (2003) okullarda ceza uygulamalarının "Toplumumuzda şiddet kabul edilen bir olgudur." tehlikeli mesajı ilettiğini belirtmektedir. Yazarlara göre çocuklara şiddet uygulamanın olumlu olduğu mesajı, toplumun gözünde okulların değerini düşürmekte ve bu durum çocukları şiddet uygulamaya da özendirilmektedir.

Ceza, davranış üzerindeki etkiyi azaltma olarak tanımlanmaktadır (Özyürek, 1998). Ceza birinci tür ve ikinci tür ceza olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Birinci tür cezada kişiye hoş olmayan sözler söyleme, azarlama, tersleme ve fiziksel güç kullanma vb. olumsuz davranışlar yer almaktadır (Özyürek, 1998). İkinci tür ceza ise öğrencinin davranışının sönmesi üzerine odaklanmaktadır. Okullarda öğrencilerin sınıf içinde karşı karşıya kaldıkları informal cezalar önemli bir eğitim yönetimi sorunu olmakta (Krivtsova ve Muhamatulina, 2002) aynı zamanda eğitim-öğretim etkinliğinin yürütülmesinde de büyük bir problem oluşturmaktadır. Ackerman (2003, s.5) informal cezayı "önceden belirlenmiş kuralların sınırlaması olmadan uygulanan disiplin" olarak tanımlamaktadır. İnfomal ceza sınıf içinde öğrencinin farklı sebeplerle öğretmeni tarafından psikolojik veya fiziksel olarak tahrip edilmesi veya ezilmesi amacıyla ona karşı yapılan incitici tutum ve davranışlardır (Zinovyeve ve Mihailova, 2003). Bu tutum ve davranışlar genelde olumsuz öğrenci davranışlarına karşı öğretmenlerin öğrencilere tokat atmak, itmek, ders boyunca tek ayak üzerinde durmasını söylemek gibi fiziksel ceza uygulayarak tepki göstermeleri veya sözlü hakaret, söz hakkı tanımama, lakap takma, diğer öğrencilerin önünde alay etme, subjektif değerlendirme vb. psikolojik cezalandırma davranışları olarak gerçekleşmektedir (Akın, 2002; Zinovyeve ve Mihailova, 2003).

Okutan'a göre (2010) olumsuz öğrenci davranışları öğretmenlerin sınıfı iyi yönetememelerinden ve öğrettilen bilgilerin hayattaki uygulamalarının kopuk olmasından kaynaklanmaktadır. Sonuçta dersten sıkılan öğrencilerin kendi aralarında konuşarak,

başka dersin ödevini hazırlayarak, derse geç gelerek, gürültü yaparak, dersi dinlemeyerek, sınıfta dolaşarak ve sıralara yazıp çizerek olumsuz davranışlar sergilemeleri mümkündür. Mineeva'ya (2010) göre infomal ceza, öğretmen tarafından yapılan davranış değil, cezalandırılmış olan çocuğun hissettikleridir. Bu duygular öğrencinin bir an önce kurtulmak veya bir daha yaşamak istemeyeceği utanç ve aşağılanma hisleridir (Mineeva, 2010). Öğretmen tarafında yapılan bu davranışların etkisi sadece bir öğrenci üzerinde değil, sınıfın tamamında olup, dersi olumsuz yönde etkilemektedir. Griffin, Robinson ve Carpenter'a (2000) göre infomal cezanın, öğrencinin okuldan kaçması veya uzaklaşması, öğretmenden veya okuldan korkması, yüksek düzeyde endişe duyması, acizlik ve aşağılanma duygusu, saldırgan olması, okula ve eve zarar vermesi gibi bazı yan etkileri de olmaktadır. Yazarlara göre ceza olumsuz davranışların azaltılmasında başvurulan eğitici uyarıyı içermesine rağmen davranışta uzun dönemli değişiklik üretmemekte hatta daha kötü sonuçlara neden olup, fiziksel ve psikolojik zarara yol açabilmektedir.

Hyman, Irwin ve Lally (1980) ve Hyman (1988) öğrencilerin yaklaşık yarısının cezaya maruz kaldığını bu nedenle eğitime bağlı travma sonrası stres bozukluğu (educationally induced post-traumatic stress disorder) yaşadıklarını belirtmektedir. Bu rahatsızlık travma sonrası stres bozukluğuna (post-traumatic stress disorder) benzer belirtiler göstermektedir. Depresyon ve endişe ise bu rahatsızlıkların göstergeleri arasında sıralanabilir. Greydanus ve diğerleri (2003) göre bu durum cezadan kaynaklanmakta ve öğrencide ruhsal açıdan dengesizlik yaratmaktadır. Ceza görmüş öğrenciler; uyumaya zorlanmakta, kendilerini yorgun, üzgün ve değersiz hissetmekte, intiharı düşünmekte, gücenme duygusuyla kızgınlığı artmakta, saldırganlaşmakta, akran ilişkilerinde olumsuzluklar yaşamakta, konsantrasyonu bozulmakta, okul başarısı düşmekte, sosyal olmayan davranışlar göstermekte, okulu terketmekte veya okuldan kaçmakta ve yüksek riskli negatif ergen davranışlarını sergilemektedir (Dubanoski, Inaba ve Gerkewicz, 1983).

Barberoshie ve diğerleri (2009) tarafından yapılan “Çocuk Dostu Okul Perspektifinden Moldova Cumhuriyeti’nde Temel Eğitim” adlı araştırmaya göre öğrencilerin %56’sı öğretmenlerin onlara bağırdığını, % 22’si öğretmenlerin kendilerini sözel olarak aşağıladığını ve %15,4’ü ise fiziksel cezaya maruz kaldıklarını belirtmektedir. Bir diğer araştırma ise Beyaz Rusya’da 2003 yılında Çocuklara Karşı Kaba Davranışları Engelleme Derneği ile Okul Dışı Sosyo-Psikolojik Hizmetler Merkezi tarafından gerçekleştirilen “Çocuk İstismarı Sorununun Analitik Değerlendirilmesi” adlı araştırmadır. Araştırmanın bulgularına göre tüm okullarda öğretmenlerin öğrenci ile iletişiminde kaba, saldırgan ve öğrenci kişiliğine saygısızlığına dayanan “güç pedagojisi”nin uygulandığı tespit edilmiştir. Yine aynı araştırmada öğrencilere “sınıf içinde öğretmeninizin arkadaşlarınızı aşağıladığına, hakaret ettiğine veya kaba sözcükler kullandığına şahit oldunuz mu?” sorusu sorulduğunda; öğrencilerin %32,3’ü “evet”, %33, “bazen” ve %32,6’sı “hayır” yanıtı vermektedirler. Araştırmaya göre öğrencilerin %32,4’ü öğretmenlerinin sınıf içinde fiziksel şiddet uyguladığını söy-

lemektedir. Lewis ve diğerleri (2005) Avustralya, Çin ve İsrail’de görev yapan 748 öğretmen ve 5521 öğrenciyle, öğretmenlerin öğrencilerin olumsuz davranışlarına karşı kullandıkları stratejileri belirlemeye yönelik araştırmalarında ise Avustralyalı öğretmenlerin Çinli ve İsraili öğretmenlere göre daha fazla cezalandırma yöntemi kullandıklarını ortaya koymaktadır.

Yontar (2007) araştırmasında öğretmenlerin yerine getirilmeyen sorumluluklarla baş etmede ceza içermeyen yöntemlerin yanında ceza içeren yöntemlere de başvurduklarını, cezalar içinde ise en çok sözel olumsuz cezaları kullandıklarını tespit etmektedir. Apaydın ve Seçkin (2013) tarafından ilköğretim öğrencileri ile yapılan araştırmada da öğretmenlerin öğrencilerine şiddet içeren medeni olmayan davranışlar sergiledikleri tespit edilmiştir. Yazarların araştırmasında öğretmenlerin tepkisel şiddet olarak öğrenciye vurma davranışı sergiledikleri ortaya çıkmıştır. İnfomal cezalar çocuklarda öfke, utanç ve intikam duygularını körüklemekte ve sonuçta çocuklara bir şey öğretmekte mümkün olamamaktadır (Dodson, 1998). Diğer yandan cezanın uzun vadeli sonuçları çocuğun isyan etmesi, boyun eğmesi veya saldırgan davranışlar sergilemesi olarak gerçekleşmektedir. Boyun eğme olumlu bir sonuç gibi görünse de bireyde itaat etme, özsaygı ve özgüven eksikliği gibi olumsuz izler bırakmaktadır (Nelsen, Lott ve Gleen, 1999). Görüldüğü üzere informal cezalar öğrenci üzerinde istenmeyen etkiler yapmaktadır. Çeşitli araştırmalar (Apaydın ve Seçkin, 2013; Atçı, 2004; Yılmaz ve Babaoğlu, 2013; Yontar,2007) cezanın Türk eğitim sistemi içinde de kullanıldığını göstermektedir. Bu bağlamda bu araştırmanın temel amacı öğretmenlerin informal cezalar hakkında görüşlerini analitik hiyerarşi yöntemi kullanarak incelemektir. Ayrıca bu araştırmanın dört alt amacı bulunmaktadır. Bunlardan birincisi öğrencilerin olumsuz davranışlarını, öğrencilere uygulanan informal cezaları, informal cezaya maruz kalan öğrencilerin özelliklerini, öğretmenlerin öğrencilerin olumsuz davranışlarını önleme yöntemlerini ve informal ceza uygulama gerekçelerini analitik hiyerarşi yöntemi kullanarak incelemektir. Aynı zamanda bu araştırmanın, etkili sınıf yönetimi süreçlerinin iyileştirilmesine yönelik stratejilerin oluşturulmasında da eğitimcilere ve araştırmacılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. Yöntem

Bu araştırmada iki aşamalı yöntem kullanılmıştır. Birinci aşamada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan olgubilim yaklaşımından, ikinci aşamada ise nitel araştırma yönteminden elde edilen sonuçlar kullanılarak analitik bir yöntem olan analitik hiyerarşi yönteminden (AHY) faydalanılmıştır.

2.1. Araştırmanın Birinci Aşaması

Örneklem

Araştırmaya Ankara’da görev yapan kamu ilköğretim okulu öğretmenleri ile Girne’de görev yapan kamu ilköğretim 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğretmenleri katılmıştır.

Ankara ili Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti olması, Girne ili Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin başkenti olması nedeniyle kozmopolit illerdir. Ayrıca her iki başkent, toplumun ve yaşamın çeşitliliğini sosyo- ekonomik ve kültürel açıdan yansıtacağı düşünülmüştür. Ankara ve Girne illerine diğer bütün illerden öğretmen ataması yapılması nedeniyle Ankara ve Girne illerinden seçilen öğretmenlerin diğer illerde olabilecek infomal ceza ile ilgili çeşitli saptamalara olanak sağlaması mümkün olabilir. Araştırmaya katılan öğretmenler uygunluk örnekleme yöntemine göre seçilmiştir.

Araştırmaya Ankara ilinden 14 kadın ve 1 erkek öğretmen; Girne ilinden 13 kadın öğretmen olmak üzere toplam 28 öğretmen katılmıştır. Ankara ilinden katılan öğretmenlerin ortalama yaşları 37 ve ortalama kıdemleri yaklaşık 17 yıl, Girne ilinden katılan öğretmenlerin ortalama yaşları 40 ve ortalama kıdemleri ise 15 yıldır. Araştırmanın katılımcılarının çoğunluğunun kadın ve deneyimli oldukları görülmektedir.

Görüşme formu

Katılımcıların görüşleri araştırmacılar tarafından geliştirilmiş açık uçlu sorulardan oluşan bir görüşme formu ile toplanmıştır. Katılımcıların görüşleri, nitel bir araştırma yöntemi olan "betimsel analiz" yöntemi ile analiz edilmiştir. Bu kapsamda katılımcılardan; (1) öğrencilerin olumsuz davranışları hakkındaki görüşleri, (2) öğrencilere uygulanan infomal ceza, (3) infomal cezaya maruz kalan öğrencilerin özellikleri, (4) öğretmenlerin öğrencilerin olumsuz davranışlarını önleme yöntemleri, (5) öğretmenlerin infomal ceza uygulama gerekçelerine ilişkin görüşlerini yazılı olarak belirtmeleri istenmiştir.

Verilerin analizi

Katılımcıların görüşleri açık uçlu sorulardan oluşan bir görüşme formu ile toplanmış ve yazılı olarak toplanan verilerin betimsel çözümlemesi yapılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için katılımcılar tarafından doldurulan görüşme formları ikinci araştırmacı tarafından da değerlendirilmiştir. Araştırmacılar arasında yüksek düzeyde güvenilirlik elde edilmiştir. Verilerin analizi sonucunda her veri açık kodlama ile kodlanmış, daha sonra kodlar arasındaki ilişkiler de göz önüne alınarak kodlanan veriler içeriklerine göre kategorilerde toplanmıştır. İkinci aşamada, oluşturulan tüm kategoriler betimlenerek temalar altında özetlenip açıklanmıştır (Miles ve Huberman, 1994). Son olarak, ortaya çıkarılan kodlar ve temalar karşılaştırılarak ortak temalar oluşturulmuştur. Oluşturulan kodlar ve temalar analitik hiyerarşi modelinde kullanılmıştır.

2.2. Araştırmanın İkinci Aşaması

Bu bölümde içerik analizi sonucunda ortaya çıkarılan kodlar ve temalar analitik hiyerarşi yöntemiyle analiz edilmektedir.

Analitik hiyerarşi yöntemi (AHY) (analytic hierarch process - AHP) çok kriterli karar verme yöntemidir. Bu yöntem karmaşık bir problemin basit bir hiyerarşi şeklin-

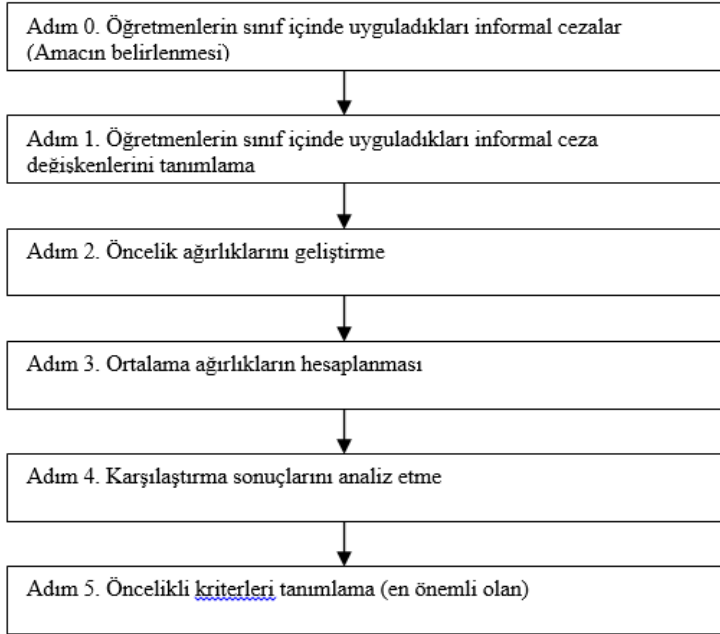
de yapılandırılması yoluyla nicel ve nitel değişkenlerin bir arada değerlendirilmesini sağlamaktadır (Saaty, 1990; Saaty, 2002; Saaty, 2007). Hiyerarşik yapı faktörler arasındaki ilişkiyi sunmaktadır. AHY karar verme sürecinde karar vericilerin/uzmanların deneyim ve bilgilerine önem verilmesi gerektiğini savunmaktadır. AHY, gerçek hayatta verilmesi gereken karmaşık ve çok amaçlı kararları etkileyecek kriterler kümesini ve bu kriterlerin verilecek karardaki göreceli önemlerini uzmanların değerlendirmelerine dayanarak belirlemektedir. Böylece sistematik bir yaklaşımla sayısal performans ölçümleri sübjektif değerlendirmeler ile birleştirilerek sağlıklı sonuçlar elde edilmektedir (Kuruüzüm ve Atsan, 2001).

Saaty (1990, 2002, 2007) AHY’de faktörlerin önem derecelerini belirtmek için 5 ana 4 ara değerden oluşan 1–9 ölçeğini geliştirmiştir. Saaty (1990, 2002, 2007) tarafından geliştirilen ölçek değerleri; 1= Eşit derecede önemli, 3= Biraz daha önemli, 5= Kuvvetli derecede önemli, 7= Çok kuvvetli derecede önemli, 9= Kesin önemli, 2, 4, 6, 8= Ara değerler ve $1/x$ = tersi karşılaştırmalar şeklinde yer almaktadır.

İkili karşılaştırma yargılarının tutarlılığını ölçmede Saaty (1990, 2002, 2007) tutarlılık oranını .10 olmasını önermektedir. Yargılar için hesaplanan tutarlılık oranı .10’ın altında ise yargılar yeterli bir tutarlılık sergilemektedir. Ancak ölçeğin 1’den 9’a kadar olması ve insanın sınırlı düşünme yeteneğinin etkisi nedeniyle tutarlılık oranını $< .10$ altında elde etmek zordur. Bu nedenle yeni yargılara göre yeni matrislerin yapılandırılarak gözden geçirilmesi gerekmektedir. Bu döngü tutarlılık oranı .10 veya altında elde edilene kadar devam edebilir. Bu yöntem güvenilir ve doğru bir yöntem olmasına rağmen uzun zaman alması nedeniyle pratik olmayabilir. Bu nedenle tutarlılık oranı $> .10$ ise bazı tekniklerle karşılaştırma matrisi uygun olarak düzenlenebilir (Zeshui ve Cuiping, 1999).

Araştırma Deseni

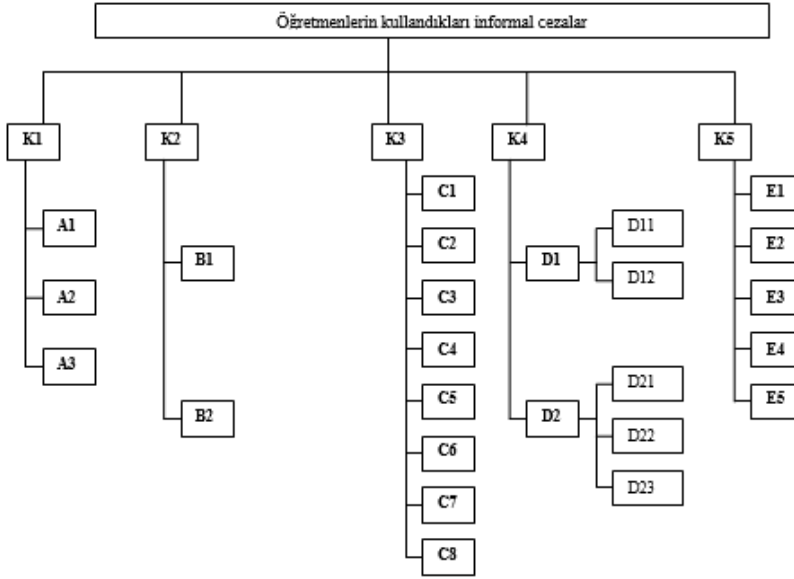
Öğretmenlerin sınıf içinde uyguladıkları informal cezaları belirlemeye yönelik gerçekleştirilen bu çalışmada, verilerin AHY ile çözümlenebilmesi için gereken aşamalar Şekil 1’de gösterilmektedir.

Şekil 1. AHY ile öğretmenlerin uyguladıkları infomal cezaların belirlenmesi sürecinin çözüm adımları

Birinci adımda, 28 öğretmenle görüşme sonucunda elde edilen verilerden çıkan tema ve alt temalardan Şekil 2'deki model oluşturulmuştur. Bu modelde yer alan kriterlerin karşılaştırılması ise Antalya'da görev yapan ve nitel çalışma grubunda olmayan dört kadın öğretmenle yapılmıştır. Öğretmenlerin seçiminde kolayda örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Öğretmenlerin ortalama yaşı 41, kıdemleri yaklaşık 17 yıldır.

Bu çalışmanın ikinci adımında öğretmenlerin uyguladıkları infomal cezaları belirlemek amaçlanmıştır. Saaty (1990, 2002, 2007) değerlendiricilerle yapılan görüşmeler ve ikili karşılaştırmalar için alınan ikili görüşlerin AHY ile analiz edilmesini önermektedir. Chin vd. (1999) örnekleme temsil edecek değerlendirici sayısının üç ila yedi arasında olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle bu çalışmada değerlendirici olarak dört öğretmenle görüşme yapılmış ve Ek'te görülen ikili karşılaştırmaları doldurmaları istenmiştir. İkili karşılaştırma formu dört sayfadan oluşmakta ve hiyerarşi yapısı Şekil 2'de gösterilmektedir.

K1: Öğrencinin olumsuz davranışları

A1.Dersin akışını bozmaya yönelik A2.Arkadaşlarına yönelik A3.Öğretmene yönelik

K2: Öğrencilere uygulanan informal cezalar

B1.Fiziksel ceza B2. Psikolojik ceza

K3:İnformal cezaya maruz kalan öğrencilerin özellikleriC1.Herhangi bir özelliği yok C2.Kurallara uymamayı üstünlük olarak görme
C3.Davranış bozukluğu C4.Tembel C5.Hareketli C6.Sorumsuz C7.Derse ilgisiz C8.Ailevi sorunları olan**K4: Öğrencilerin olumsuz davranışlarını önleme yöntemleri****D1.Aktif yöntem**

D11.Konuşmak

D12.Tavsiyede bulunmak

D2. Pasif yöntem

D21.Empati kurmak

D22.Sabretmek

D23.Psikoloji ile ilgili kitaplar okunak

K5:İnformal ceza uygulama gerekçeleri

E1.Çaresiz kalmak E2.Yararlı olacağı düşüncesi E3.İnformal cezanın gerekçesi olamaz

E4.Huzurlu bir sınıf ortamı elde etmek için E5.Öğrencilerin sorumsuz ve sorunlu olması

Şekil 2. Öğretmenlerin kullandıkları informal cezalara yönelik hiyerarşi modeli

Üçüncü aşamada öğretmenlerin kullandıkları informal cezaları belirleme ana amaç altında; öğrencinin olumsuz davranışları, öğrencilere uygulanan informal cezalar, informal cezaya maruz kalan öğrencilerin ortak özellikleri, öğretmenlerin öğrencilerin olumsuz davranışlarını önleme yöntemleri ve öğretmenlerin informal ceza uygulama gerekçeleri arasında ikili karşılaştırmaları sağlamak için bir form tasarlanmıştır. İkinci formda ise öğrencinin olumsuz davranışları altında; dersin akışını bozmaya yönelik, arkadaşlarına yönelik ve öğretmene yönelik; üçüncü formda öğrencilere uygulanan informal cezalar altında; fiziksel ve psikolojik cezalar; dördüncü formda informal cezaya maruz kalan öğrencilerin özellikleri, beşinci formda öğretmenlerin öğrencilerin

olumsuz davranışlarını önleme yöntemleri altında; aktif ve pasif yöntem, altıncı formda ise öğretmenlerin infomal ceza uygulama gerekçeleri arasında ikili karşılaştırma için hazırlanmıştır. Tablo 1 ve Tablo 2'de görüşmecilerden birine ait infomal ceza süreçlerini ve öğrencinin olumsuz davranışlarını belirlemeye yönelik ikili karşılaştırma matrisi, öncelik ağırlığı (priority weight) ve tutarlılık oranı konunun daha iyi anlaşılması için aşağıda verilmektedir.

Tablo 1. İnfomal ceza süreçlerini belirlemeye yönelik ikili karşılaştırma matrisi

İnfomal cezalar	K1	K2	K3	K4	K5	Öncelik ağırlığı	Tutarlılık oranı
K1	1	9	7	5	6	,577	
K2		1	1/6	1/7	1/5	,102	
K3			1	1/2	1	,202	,08
K4				1	4	,090	
K5					1		

K1: Öğrencinin olumsuz davranışları K2: Öğrencilere uygulanan infomal cezalar K3:İnfomal cezaya maruz kalan öğrencilerin özellikleri K4: Öğrencilerin olumsuz davranışlarını önleme yöntemleri K5.İnfomal ceza uygulama gerekçeleri

Tablo 2. Öğrencinin olumsuz davranışlarını belirlemeye yönelik ikili karşılaştırma matrisi

Öğrencinin olumsuz davranışları	A1	A2	A3	Öncelik ağırlığı	Tutarlılık oranı
A1	1	1/3	1/1	,210	
A2		1	2	,550	,02
A3			1	,240	

A1:Dersin akışını bozmaya yönelik A2:Arkadaşlarına yönelik A3: Öğretmene yönelik

İkili karşılaştırma matrislerinin her biri Expert Choice 2000 paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Dört görüşmeciden elde edilen öncelik ağırlıkları ve ağırlık ortalamaları oranları Tablo 3'de sunulmaktadır.

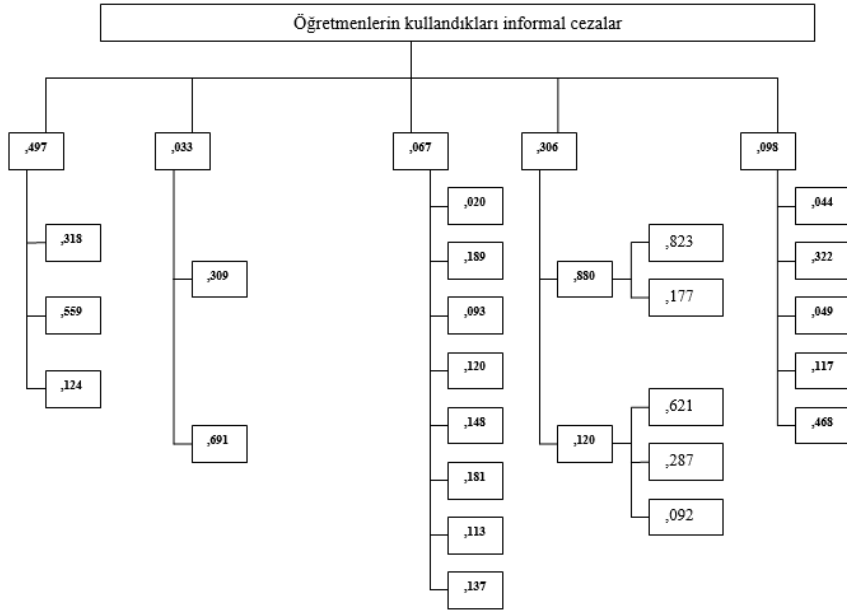
Tablo 3. Görüşmecilere ait tema ve alt-temalardan elde edilen normalize edilmiş öncelikler (normalized priorities) ve ağırlık ortalamaları

Kodlar	D1	D2	D3	D4	Ağırlık ortalamaları
K1. Öğrencinin olumsuz davranışları	,577	,604	,273	,533	,497
A1. Dersin akışını bozmaya yönelik	,210	,139	,144	,777	,318
A2. Arkadaşlarına yönelik	,550	,773	,760	,153	,559
A3. Öğretmene yönelik	,240	,088	,096	,070	,124
K2.Öğrencilere uygulanan infomal cezalar	,029	,032	,030	,040	,033
B1.Fiziksel ceza	,125	,100	,111	,900	,309
B2. Psikolojik ceza	,875	,900	,889	,100	,691

Kodlar	D1	D2	D3	D4	Ağırlık ortalamaları
K3.İnformal cezaya maruz kalan öğrencilerin özellikleri	,102	,071	,054	,041	,067
C1. Herhangi bir özelliği yok	,021	,022	,018	,019	,020
C2. Kurallara uymamayı üstünlük olarak görme	,028	,316	,103	,308	,189
C3. Davranış bozukluğu	,037	,090	,031	,213	,093
C4. Tembel	,279	,069	,039	,091	,120
C5. Hareketli	,347	,170	,038	,035	,148
C6. Sorumsuz	,152	,258	,157	,158	,181
C7. Derse ilgisiz	,081	,042	,190	,139	,113
C8. Ailevi sorunları olan	,055	,034	,424	,036	,137
K4.Öğrencilerin olumsuz davranışlarını önleme yöntemleri	,202	,183	,553	,287	,306
D1. Aktif yöntem	,889	,857	,900	,875	,880
D11.Konuşmak	,875	,875	,667	,875	,823
D12.Tavsiyede bulunmak	,125	,125	,333	,125	,177
D2.Pasif yöntem	,111	,143	,100	,125	,120
D21.Empati kurmak	,785	,153	,770	,777	,621
D22.Sabretmek	,149	,777	,068	,153	,287
D23. Psikoloji ile ilgili kitaplar okumak	,066	,070	,162	,070	,092
K5. İnfomal ceza uygulama gerekçeleri	,090	,111	,090	,100	,098
E1. Çaresiz kalınca	,030	,038	,038	,068	,044
E2. Yararlı olacağı düşüncesi	,192	,297	,611	,188	,322
E3. İnfomal cezanın gerekçesi olamaz	,073	,039	,052	,032	,049
E4. Huzurlu bir sınıf ortamı elde etmek için	,128	,118	,104	,118	,117
E5. Öğrencilerin sorumsuz ve sorunlu olması	,576	,508	,195	,594	,468

D1: Görüşmecî1; D2: Görüşmecî2; D3: Görüşmecî3 D4: Görüşmecî4

Görüşmecilerin her birinin kararlarının öncelik ağırlıkları hesaplandıktan sonra, aritmetik ortalama değerleri alınmış ve ortalama ağırlıkları hesaplanmıştır. Ortalama ağırlık her bir faktör için hesaplanmış ve bu değerler Tablo 3'ün en son sütununda gösterilmiştir (Aşama3).

Şekil 3.İnfomal cezalara yönelik öncelik değerlerin tamamı

Tablo 3 ve Şekil 3'te görüldüğü üzere hiyerarşinin faktörleri ile ilgili tanımlanan faktörlerin önem sırası; öğrencilerin olumsuz davranışları (,497), öğrencilerin olumsuz davranışlarını önleme yöntemleri (,306), infomal ceza uygulama gerekçeleri (,098), infomal cezaya maruz kalan öğrencilerin özellikleri (,067) ve son olarak da öğrencilere uygulanan infomal cezalar (,033) şeklindedir (Aşama 4).

Şekil 3'te görüldüğü üzere öğrencinin olumsuz davranışları sırasıyla arkadaşlarına yönelik (,559), dersin akışını bozmaya yönelik (,318) ve öğretmene yönelik (,124) olarak gerçekleşmektedir. Öğrencilere uygulanan infomal cezaların çoğunlukla psikolojik ceza (,691) olduğu anlaşılmaktadır. İnfomal cezaya maruz kalan öğrencilerin özellikleri; kurallara uymamayı üstünlük olarak görme (,189), sorumsuz (,181), hareketli (,148), ailevi sorunları olan (,137), tembel (,120), derse ilgisiz (,113) ve davranış bozukluğu (,093) olarak sıralanmaktadır. İnfomal cezaya maruz kalan öğrencilerin herhangi bir ortak özelliği yok (,020) ifadesi ise analiz sonucunda en son sırada yer almaktadır. Öğrencilerin olumsuz davranışlarını önleme yöntemlerinde ise öğretmenlerin aktif yöntemi (,880) tercih ettikleri ve bunu konuşarak (,823) gerçekleştirdikleri, pasif yöntem olarak ise öğrencilerle empati (,621) kurulmaya çalışıldığı görülmektedir. Öğretmenlerin infomal ceza uygulama gerekçeleri analiz edildiğinde sırasıyla öğrencilerin sorumsuz ve sorunlu olması (,468), yararlı olacağı düşüncesi (,322), huzurlu bir sınıf ortamı elde etmek için (,117) ve çaresiz kalınca (,044) şeklindedir.

İnformal cezanın gerekçesi olamaz (,049) diyen öğretmenler ise son sıralarda yer bulmaktadır (Aşama 5).

3. Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmaya göre öğretmenlerin informal ceza uygulamaları öğrencinin olumsuz davranışları sonucu gerçekleştiği görülmektedir. Öğrencilerin olumsuz davranışları öncelikle arkadaşlarına daha sonra dersin akışını bozmaya ve son olarak öğretmene yöneliktir. Ho (2010) Avustralya ve Çin’de görev yapan öğretmenlerle gerçekleştirdiği araştırmasında Çinli öğretmenlerin, öğrencilerin dersin akışını bozmaya yönelik davranışlarını aile faktörüne Avustralyalı öğretmenlerin ise öğretmenin yapısal ve sınıf yönetimi becerisi ile ilgili olduğunu tespit etmektedir. Ho’nun (2010) araştırmasında yer alan Avustralyalı öğretmenlere göre aile faktörünün etkili olması öğrencinin sosyal becerideki eksikliğine (yıldırma ve öğretmene kaba davranma) dayanmaktadır.

Atçı (2004) ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin sınıflarında karşılaştıkları problem davranışlar ve bu davranışlara karşı müdahalelerinin neler olduğunu belirlemeye yönelik araştırmasında, öğretmenlerin sıkça kullandıkları yöntemlerin; göz iletişimi kurma, ismini söyleme, azarlama, soru sorma, tehdit etme, fiziksel yakınlık, mizah kullanma ve eleştirme olduğu görüşlerine ulaşmaktadır. Benzer bulgular “Çocuk İstismarı Sorununun Analitik Değerlendirilmesi” (2003) adlı çalışmada, Lewis ve diğerlerinin (2005) de araştırmalarında cezanın kullanıldığı tespit edilmektedir. Bu çalışmada ise öğretmenlerin olumsuz davranışları önlemede aktif yöntem olarak konuşmayı, pasif yöntem olarak empati kurmayı tercih ettikleri tespit edilmiştir. Oysa Greydaus ve diğerleri (2003) sınıfın kontrolünü sağlamada en önemli tekniğin etkili iletişim ve öğrenciye saygı gösterilmesiyle sağlanacağını belirtmektedir. Okulda yöneticilerin ve öğretmenlerin öğrencilere samimi davranış göstermeleri onlara kendilerine değer verildiğini ve anlaşıldıklarını düşündürmektedir. Lynnette (2001) alternatif şiddet içermeyen cezanın söndürme (extinction), dikkatin dağılması (distraction) ve ödüllendirme (rewarding) davranışlarını içermesi gerektiğini belirtmektedir. Psunder’e (2005) göre öğretmen her öğrencinin ve sınıfın tamamının karakteristik özelliklerini hesaba katmalıdır. Çünkü sınıf sosyal bir çevredir ve her öğrenci bu çevreden farklı şekillerde deneyim kazanmaktadır. Yani öğrenciler sınıfta meydana gelen olaylara farklı tepkiler verebilirler.

Öğretmenler öğrencilere informal ceza kullanmalarını “öğrencilerin sorumsuz ve sorunlu olmasına”, “yararlı olacağı düşüncesine”, “huzurlu bir sınıf ortamı elde etmeye” ve “çaresiz kalmaya” bağlamaktadır. Lewis’e (1997’den akt. Psunder, 2005) göre aslında bu öğretmen merkezli bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım, öğrenciler için açık kuralların geliştirilmesini içermektedir. Bir bakıma öğretmenler öğrencilerin kurallara uymasında onların davranışlarını kontrol edebilmek için ödül ve cezadan yararlanmaktadır. Yontar ve Yurtal (2009) ilköğretim okulunun 5.sınıfında eğitimlerine devam eden 412 öğrenci ile gerçekleştirdikleri araştırmalarına göre öğretmenler öğrencileri-

ne sözel ceza kullanmaktadır. Yazarlar öğretmenlerin bu ceza türünü tercih etmelerinin nedenini, öğrencinin davranışının sonucu ile yüzleştirme stratejileri gibi alternatif çözümleri yeterince kullanamamalarına bağlamaktadır. Greydaus ve diğerleri (2003) öğretmenlerin sınıfın kontrolünü sağlamalarında şiddet içermeyen teknikleri öğrenmeleri gerektiğini söylemektedir. Buradan öğretmenlerin sınıf yönetiminde çeşitli yönetim tekniklerini yeterli düzeyde bilmemelerinden kaynaklanan nedenlerden dolayı ceza yöntemi kullandıkları yorumu yapılabilir. Keza bu araştırmanın bir bulgusu da öğretmenlerin çaresiz kaldıklarında informal ceza kullandıklarının tespit edilmesidir. Bu araştırma bir bakıma Yontar ve Yurtal (2009) ve Greydaus ve diğerlerinin (2003) görüşlerini desteklemektedir.

Öğretmenlere göre sırasıyla “kurallara uymamayı üstünlük olarak gören”, “sorumsuz”, “hareketli”, “ailevi sorunları olan”, “tembel”, “derse ilgisiz”, “davranış bozukluğu olan” öğrenciler informal cezaya maruz kalmaktadır. Dağlı ve Baysal (2012) ilköğretim öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları disiplin sorunlarına yönelik araştırmasında öğrencilerin aile içi sorunlarının disiplin sorununa neden olduğunu tespit etmiştir. Benzer bulgu Çetin’in (2002) araştırmasında da bulunmaktadır. Çetin (2002) ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları disiplin problemlerinin başlıca sebebinin aileden kaynaklı olduğunu tespit etmiştir. Dağlı ve Baysal (2012) ile Çetin’in (2002) bulguları bu araştırmanın bulgularıyla örtüşmektedir.

Bu araştırmanın bulgularından biri de öğretmenlerin öğrencilerine daha çok psikolojik ceza uyguladıklarının tespit edilmesidir. Yılmaz ve Babaoğlu (2013) araştırmalarında sınıf öğretmenlerinin sınıf disiplinini sağlamada psikolojik cezayı sık sık kullandıklarını ortaya koymaktadır. Bulucu’nun (2003) araştırmasının bulgularına göre ise yüksek yetkinlik düzeyindeki öğretmenlerin olumsuz davranışlarla baş etmede olumlu, etkili ve uzun yöntemleri daha fazla tercih ettikleri; düşük yetkinlik düzeyindeki öğretmenlerin ise olumlu yöntemler yanında emretme, bağırma, fiziksel ceza uygulama gibi olumsuz ve kısa vadeli çözümlere yöneldikleri belirtilmektedir.

Sonuç olarak bu araştırmada öğretmenlerin informal ceza yöntemlerini sınıf yönetiminde kullandıkları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin öğrencilerin olumsuz davranışlarını önleme yöntemlerinin ise bilimsel yöntemlere dayanmadığı daha çok konuşarak veya empati kurarak çözmeye çalıştıkları görülmektedir. Oysa öğrencinin olumsuz davranışlarına yönelik geliştirilen disiplin kurallarının bilimsel kurallara dayandırılması gerekmektedir. Öğrencilerin sadece kuralları izlemesi yeterli olmayıp, aynı zamanda okul kurallarının demokratik olması ve öğrencilerin bu kurallara saygı duymalarını sağlayan bir iç motivasyonun oluşturulması gerekmektedir. Bu durum ancak ortak kural yapmanın olumlu etkilerinin özellikle vurgulanmasıyla mümkün olabilir.

Araştırmanın bulgularına dayalı olarak aşağıdaki önerilere yer verilebilir.

- Öğretmenlere sınıf yönetimi ve sınıf disiplini hakkında uygulamalı olarak etkin bir eğitim verilmelidir.

- Öğretmenler çeşitli öğretim yöntem ve teknikleri konusunda bilgilendirilmelidir.
- Okullarda uzlaşma kültürü yerleştirilmelidir.
- Okul kuralları öğrenci, öğretmen ve yönetici işbirliği ile oluşturulmalıdır. Böylece öğrenci demokratik toplumun kuralları ile okul ortamında karşılaşabilecek ve pratik bir deneyim kazanacaktır. Bu sayede öğrencinin özerk ahlakının gelişmesi de sağlanabilir.

4. Kaynaklar

- Ackerman, C.M.T. (2003). Zero tolerance: Development of an instrument to measure how zero tolerance is defined and implemented in schools. The Pennsylvania State University, Unpublished Doctoral Dissertation. Pennsylvania University, America.
- Akın, G. (2002). *Ortaöğretim kurumlarında öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları disiplin sorunları ve baş etme yolları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Apaydın, Ç. & Seçkin, M. (2013). Civilized and uncivilized behaviors in the classroom: An example from the teachers and students from the second stage of primary education. *Educational Sciences: Theory & Practice*. Advance online publication. doi: 10.12738/estp.2013.4.1596
- Atçı, A. (2004). İlköğretim I. kademe öğretmenlerinin sınıf içi problem davranışlara yönelik müdahalelerinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Barberoshie, A., Gremalski, A., Jigeu, I. Afteni, V., Bolbochianu, A., Bortsoy, S., Kara, A., & Kostyuk, L. (2009). *Базовое Образование в Республике Молдова с Перспективы Школы Дружественной Ребёнку*. [Çocuk Dostu Okul Perspektifinden Moldova Cumhuriyeti'nde Temel Eğitim.] Moldova Eğitim ve Gençlik Bakanlığı. Kişinev: Kamu Politikaları Enstitüsü Yayını.
- Bulucu, Ö. (2003). İlköğretim I. kademe öğretmenlerinin sınıf davranış yönetiminde yetkinlik algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Chin K.S. , Chiu, S., & Tummala, V. M. R. (1999). An evaluation of success factors using the AHP to implement ISO 14001-based EMS. *International Journal of Quality and Reliability Management*, 16 (4), 341-361.
- Civelek, K. (2001). İlköğretimde sınıf öğretmenlerinin sınıf içi disiplini sağlamada kullandıkları yöntemler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Çetin, Ş. (2001). İdeal öğretmen üzerine bir araştırma. *Milli Eğitim Dergisi*, 149 http://dhgm.meb.gov.tr/yayimler/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/149/cetin.htm
- Çocuklara Karşı Kaba Davranışları Engelleme Derneği & Okul Dışı Sosyo-Psikolojik Hizmetler Merkezi. (2003). Аналитическая Справка Проблемы Жестокости Обращения С Детьми. [Çocuk İstismarı Sorununun Analitik Değerlendirilmesi]. *Журнал «Социально-Педагогическая Работа»*. №5. Minsk, Beyaz Rusya. 02.04.2011 tarihinde http://nonviolence.iatp.by/specialist/opros/Analit_inf.htm adresinden ulaşılmıştır.
- Dağlı, A. & Baysal, N. (2012). İlköğretim öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları disiplin sorunlarının nedenlerine ilişkin görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi*, 18, 259- 271.
- Dirik, K. (2002). İzmir ili ilköğretim okullarında ödül ve ceza. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Dodson, F. (1998). *Doğumdan yirmi bir yasa kadar sevgiyle disiplin*. (Çev: Born, İ) İstanbul: Kuraldışı Yayıncılık.
- Dubonoski, R. A., Inaba, M. & Gerkewicz, B. A. (1983). Corporal punishment in schools: Myths, problems and alternatives. *Child Abuse & Neglect*, 7(3), 271-278.

- Evertson, C. M., & Weinstein, C. S. (Ed.) (2006). *Handbook of classroom management: Research, practice, and contemporary issues*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates. 31.01.2013 tarihinde http://books.google.com.tr/books/about/Handbook_ClassroomManagement.html?id=H1bv8F5MUQEC&redir_esc=y adresinden alınmıştır.
- Greydanus, D. E., Pratt, H. D., Spates, C. R., Blake- Dreher, A. E., Greydanus- Gearhart, M. A. & Patel, D. R. (2003). Corporal punishment in schools. *Journal of Adolescent Health*, 32, 385- 393.
- Griffin, M. M., Robinson, D. H. & Carpenter, H. M. (2000). Changing teacher education students' attitudes toward using corporal punishment in the classroom. *Research in the Schools*, 7(1), 27- 30.
- Ho, I. T. (2010). A comparison of Australian and Chinese teachers' attributions for student problem behaviors. *Educational Psychology: An International Journal of Experimental Educational Psychology*, 24(3), 375-391.
- Hyman, I. A., Irwin, A. & Lally, D. (1982). Discipline in the 1980's: Some alternatives to corporal punishment. *Children Today*, 11, 10-13.
- Hyman, I. A. (1988). Eliminating corporal punishment in schools: Moving from advocacy research to policy implementation. *Child Legal Right*, 9, 14-20.
- Kundakçı, B. (2002). İlköğretim besinci sınıf öğretmenlerinin cezaı tercih nedenleri ile ilgili tutumları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Kuruüzüm A. & Atsan, N. (2001). Analitik hiyerarşi yöntemi ve işletmecilik alanındaki uygulamaları. *Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(1), 83-105.
- Krivtsova, S. & Muhamatulina, E. (2002). Учитель И Проблемы Дисциплины Или Как Приемлемо Отвечать На Неприемлемое Поведение Учеников. [Öğretmen ve Disiplin Sorunları ya da Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlarına Nasıl Bir Tepki Verilmelidir]. *Журнал "На Путиях К Новой Школе - На Стороне Подростка" No:3. Санкт-Петербург.*
- Lewis, R., Romi, S., Qui, X. & Katz, J. (2005). Teachers' classroom discipline and student misbehavior in Australia, Chine and Israel. *Teaching and Teacher Education*, 26(1), 729-741.
- Lynnette, R. (2001). Corporal punishment in American public schools and rights of the children. *Journal of Law Education*, 30, 554, 563.
- Mahiroğlu, A. & Buluç, B. (2003). Ortaöğretim Kurumlarında Fiziksel Ceza Uygulamaları. *G. Ü. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 81- 95.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Mineeva, E. (2010). Искусство Наказывать и Прощать. [Cezalandırma ve Affetme Sanatı]. Газета «Начальная Школа» № 06. Москва: Издательский дом «Первое Сентября».
- Nelsen, J., Lott, L. & Glenn, S. (1999). *Sınıfta pozitif disiplin*, (Çev: Koyuncu, M.). İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Okutan, M. (2010). *Sınıf yönetiminde örnek olaylar*. (4.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Özyürek, M. (1998). *Sınıfta Davranış Değiştirme*. Ankara: Karatepe Yayınları.
- Ps`under, M. (2005). How effective is school discipline in preparing students to become responsible citizens? Slovenian teachers' and students' views. *Teaching and Teacher Education* 21(3) ,273-286.
- Saaty, T. L. (2007). *Fundamentals of decision making and priority theory: with the analytic hierarch process*. Pittsburg: RWS Publications.
- Saaty, T. L. (2002). Decision making with the analytic hierarchy process. *Scientia Iranica*, 9(3), 215-229.
- Saaty, T. L. (1990). How to make a decision: The analytic hierarchy process. *European Journal of Operations Research*, 48(3), 9-26.
- Yılmaz, F. & Babaoğlu, E. (2013). Reward and punishment methods used elementary teachers to provide classroom discipline. *Elementary Education Online*, 12(1), 36- 51.
- Yontar, A. (2007). Sorumluluk eğitiminde ceza uygulamalarına ilişkin ilköğretim 5. sınıf öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

- Yontar, A. ve Yurtal, F. (2009). Investigation of sanctions used by teachers for improving responsibility. *Education and Science*, 34(153), 144-155.
- Zeshui, X. & Cuiping, W. (1999). A consistency improving method in the analytic hierarchy process. *European Journal of Operational Research*, 116(2), 443- 449.
- Zinovyeva, N. & Mihailova, N. (2003). *Психология и психотерапия насилия*. [Şiddet Psikolojisi ve Psikoterapi]. *Санкт-Петербург*: Издательство «Речь».

EXTENDED ABSTRACT

Purpose and significance of the study: The main purpose of this study is to examine teachers' opinions about informal punishments using analytic hierarchy process. In addition this study has four secondary purposes. Examination of the following points using analytic hierarchy process is one of them: negative behaviors of the students, informal punishments applied to students, the characteristics of the students who have suffered informal punishments, measures taken by the teachers for the prevention of negative behaviors and their reasons of using informal punishments. In addition, this study will contribute to the educators and researchers in terms of developing strategies for improving effective class management processes.

Method: The methodology of this study consists of two stages. Phenomenology approach, which is one of the qualitative research methods, was used at the first stage, whereas analytic hierarchy process (AHP) which is an analytic method that used the outcomes of the previous qualitative stage, was used at the second stage. Analytic hierarchy process (AHP) is a multi-criteria decision-making procedure. This process allows the assessment of qualitative and quantitative variables together by structuring a complex problem in the form of a simple hierarchy (Saaty, 2007; Saaty, 1990; Saaty, 2002).

The participants of the first stage were primary school teachers from Ankara and 5th, 6th, 7th and 8th grade class teachers from Girne (Kyrenia). Sample of the research consists of 28 teachers, 14 female and 1 male teachers from Ankara and 13 female teachers from Girne (Kyrenia). The opinions of the participants were collected using a interview developed by the researchers, consisting of open ended questions. A descriptive analysis has been conducted with this data. Following the analysis, data has been coded, and the answers were grouped under different categories according to their content, considering the relation between the codes as well. Afterwards, the obtained codes and themes were used on the analytic hierarchy process.

Four female teachers, who were working in Antalya and who have not participated to the qualitative workgroup have been joined for the second stage. Each pairwise comparison matrices have been evaluated using Expert Choice 2000 software. The priority weights and weight averages were determined from four respondents. For each respondent, first priority weights of his/her decision have been calculated, than their arithmetic mean values have been taken and mean weights have been calculated.

Results: The importance ranking of the factors defined with the factors of the hierarchy are as follows: negative behaviors of the students(.497), measures taken for the prevention of

negative behaviors(.306), reasons of using informal punishments(.098), the characteristics of the students who have suffered punishments (.067) and finally informal punishments applied to students(.033). Negative behaviors of the students were towards their friends (.559), to disrupt the flow of the course (.318) and towards the teacher (.124). It has been found that informal punishments applied to the pupils are mostly psychological punishment (.691). The characteristics of the students who have suffered informal punishments are as following: considering the failure to comply with the rules as superiority (.189), irresponsible (.181), agitated (.148), having family problems (.137), lazy (.120), not interested with the course (.113) and having behavioral disorders (.093). "Students who have suffered informal punishments have not any common characteristics" statement is in the last place (.020). Regarding the measures taken for the prevention of negative behaviors, teachers prefer an active method (.880) and apply it by talking (.823) whereas trying to establish empathy with the student is mostly seen passive method (.621). The analysis of the reasons of applying informal punishments showed that the reasons behind it are: students being irresponsible and problematic (.468), thought to be beneficial (.322), to obtain a peaceful class environment (.117) and being helpless (.044). Teachers who state that informal punishment cannot have a reason are in the last place.

Discussion: According to this research, informal punishments of the teachers arise as the result of students' negative behaviors. Negative behaviors of the students are mostly towards their friends, than to disrupt the flow of the course and finally towards the teacher. One of the findings of the research is that in order to prevent negative behavior, teachers prefer to talk with the pupil as an active method whereas they prefer to establish empathy as a passive method. Teachers relate the usage of informal punishment to "students being irresponsible and problematic", "thought to be beneficial", "to obtain a peaceful class environment" and "being helpless". According to Lewis (1997) this is a teacher centered approach.

According to teachers, students suffering from informal punishments are the ones "who consider the failure to comply with the rules as superiority", "who are irresponsible", "who are agitated", "who have family problems", "who are lazy", "who are not interested with the course" and "who have behavioral disorders". Dağlı and Baysal (2012) in their study about discipline problems encountered by the primary school teachers found that family problems of the pupils lead to discipline problems. A similar finding can be seen on the study of Çetin (2002). Identifying that teachers mostly apply psychological punishments to their students is another finding of this research. Yılmaz and Babaoğlu (2013) revealed that teachers often use psychological punishment to ensure classroom discipline.

Ek.

Öğrencinin olumsuz davranışları	Dersin akışını bozmaya yönelik	Arkadaşlarına yönelik	Öğretmene yönelik
Dersin akışını bozmaya yönelik	1		
Arkadaşlarına yönelik		1	
Öğretmene yönelik			1

Öğrencilere uygulanan infomal cezalar	Fiziksel ceza	Psikolojik ceza
Fiziksel ceza	1	
Psikolojik ceza		1

İnformel cezaya maruz kalan öğrencilerin özellikleri	Herhangi bir özelliği yok	Kurallara uymamayı üstünlük olarak görme	Davranış bozukluğu	Tembel	Hareketli	Sorumsuz	Derse ilgisiz	Ailevi sorunları olan
Herhangi bir özelliği yok	1							
Kurallara uymamayı üstünlük olarak görme		1						
Davranış bozukluğu			1					
Tembel				1				
Hareketli					1			
Sorumsuz						1		
Derse ilgisiz							1	
Ailevi sorunları olan								1

Öğrencilerin olumsuz davranışlarını önleme yöntemleri	Aktif yöntem	Pasif yöntem
Aktif yöntem	1	
Pasif yöntem		1

Aktif yöntem	Konuşmak	Tavsiyede bulunmak
Konuşmak	1	
Tavsiyede bulunmak		1

Pasif yöntem	Empati kurma	Sabretmek	Psikoloji ile ilgili kitaplar okumak
Empati kurma	1		
Sabretmek		1	
Psikoloji ile ilgili kitaplar okumak			1

İnformel ceza uygulama gereçleri	Çaresiz kalma	Yararlı olacağı düşüncesi	İnformel cezanın gereçesi olamaz	Öğrencilerin sorumsuz ve sorunlu olması	Huzurlu bir sınıf ortamı elde etmek
Çaresiz kalma	1				
Yararlı olacağı düşüncesi		1			
İnformel cezanın gereçesi olamaz			1		
Öğrencilerin sorumsuz ve sorunlu olması				1	
Huzurlu bir sınıf ortamı elde etmek					1